

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2026-3-10>

УДК 657.1:336.22:339.7

JEL M41, H25, K34

П. М. Кричун

кандидат економічних наук, доцент Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ), президент Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, директор ТОВ «TCG Consulting», м. Київ

e-mail: krychun.p.m@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-7599-9485>

Ю. В. Максимів

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

e-mail: yuliia.maksymiv@cnu.edu.ua,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8614-0447>

Н. Я. Шкроміда

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

e-mail: nadiia.shkromyda@cnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7170-2497>

**КРИПТОАКТИВИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ МСФЗ, US GAAP ТА УКРАЇНИ**

Досліджено проблеми класифікації, оцінки та відображення криптоактивів у фінансовій звітності підприємств у контексті відмінностей між МСФЗ, US GAAP та формованим податковим режимом України. Обґрунтовано, що за МСФЗ криптовалюта переважно кваліфікується як немонетарний нематеріальний актив за IAS 38 або як запаси за IAS 2 (залежно від мети утримання), що зумовлює асиметрію визнання змін вартості та проблеми порівняльності звітності. Проаналізовано наслідки запровадження ASU 2023-08, який передбачає оцінку визначених криптоактивів за справедливою вартістю з відображенням змін у прибутку. Виявлено безпрецедентну дивергенцію МСФЗ та US GAAP щодо формування фінансового результату від операцій із криптоактивами. Розкрито особливості запропонованого в Україні реалізаційного принципу оподаткування, що передбачає виникнення податкових наслідків переважно під час виходу у фіат і формує часовий розрив між бухгалтерською оцінкою та податковою базою. Запропоновано напрями вдосконалення облікової політики підприємств, внутрішнього контролю, аудиту та узгодження податкового й облікового регулювання. Окремо наголошено на зростанні значення прозорого розкриття інформації та комплаєнсу в умовах розвитку міжнародного обміну податковими даними.

Ключові слова: криптовалюта, віртуальні активи, фінансова звітність, МСФЗ, US GAAP, IAS 38, оцінка, справедлива вартість, нематеріальні активи, оподаткування криптоактивів.

Krychun P. M., Maksymiv Yu. V., Shkromyda N. Ya. CRYPTO-ASSETS IN FINANCIAL REPORTING AND TAXATION: A COMPARATIVE ANALYSIS OF IFRS, US GAAP, AND UKRAINIAN APPROACHES

This article examines the classification, measurement, and financial reporting of crypto-assets in the context of the differences between the International Financial Reporting Standards (IFRS), the US GAAP, and the emerging Ukrainian tax regime. The study substantiates that, under IFRS, cryptocurrency is generally classified as either a non-monetary intangible asset under IAS 38 or as inventory under IAS 2, depending on the purpose of holding. This creates asymmetric recognition of value changes and reduces the comparability of financial statements. The paper analyzes the implications of ASU 2023-08, which introduces a dedicated accounting model requiring eligible crypto-assets to be measured at fair value, with changes recognized in net income. The findings reveal an unprecedented divergence between IFRS and US GAAP in the formation of financial results from crypto-assets: IFRS preserves conservative measurement alternatives, whereas US GAAP emphasizes current fair value and recognizes both gains and losses in profit or loss. The study also examines the Ukrainian approach proposed by Draft Law No. 10225-d, which follows a realization-based taxation principle and generally links tax consequences to conversion into fiat currency rather than unrealized remeasurement. This creates a timing gap between accounting carrying amounts and the tax base and may generate deferred tax implications. The article considers the consequences for companies holding crypto assets as treasury reserves, investments, or trading inventories, including the effects on profit, liquidity assessment, financial covenants, tax planning, audit procedures, and disclosure. The article argues that Ukrainian enterprises should prepare accounting policies for crypto-assets in advance, establish clear criteria for distinguishing IAS 2 and IAS 38 treatment, document fair value sources and active markets, strengthen controls over blockchain addresses and private keys, and model prospective tax differences. For regulators, synchronization of tax rules with accounting methodology and methodological guidance on IFRS application are identified as priorities. The results contribute to the development

of a more coherent analytical framework for assessing crypto-assets across accounting and taxation systems and provide a basis for further empirical research into reporting quality, investor decision-making, and the treatment of stablecoins, tokenized real-world assets, and non-fungible tokens.

Keywords: *cryptocurrency, virtual assets, financial reporting, IFRS, US GAAP, IAS 38, measurement, fair value, intangible assets, taxation of crypto-assets.*

Формулювання проблеми. За півтора десятиліття криптоактиви пройшли шлях від маргінального технологічного експерименту до класу активів, який корпоративні фінанси вже не можуть ігнорувати. У періоди підйому сукупна капіталізація ринку перевищувала кілька трильйонів доларів США, а в жовтні 2025 р. біткоїн сягав історичних максимумів на рівні 126 тис. дол. США за одиницю [1]. Криптоактиви перестали бути виключно об'єктом роздрібних спекуляцій. Їх купують публічні компанії як елемент казначейської стратегії, ними розраховуються транскордонні фрілансери та IT-команди, їх приймають у заставу. Питання про те, як показати біткоїн у балансі, давно перестало бути суто теоретичним і перетворилося на щоденний клопіт головного бухгалтера чи фінансового директора.

Труднощі мають цілком зрозуміле походження. Архітектура чинних стандартів фінансової звітності сформувалася задовго до появи децентралізованих цифрових активів. Концептуальна основа МСФЗ [2] і система US GAAP побудовані на дихотомії грошових коштів, фінансових інструментів та матеріальних чи нематеріальних активів, у якій просто немає комірки для об'єкта, що одночасно виконує функцію засобу збереження вартості, торгується як біржовий товар і технологічно є записом у розподіленому реєстрі. Будь-який стандарт відображає парадигму свого часу; поки корпоративні вкладення в криптовалюту залишалися незначними, органи стандартизації свідомо не вносили це питання до плану роботи.

Так виник розрив між економічною реальністю та нормою. Економічно чимало утримувачів сприймають біткоїн чи Ethereum як цифрове золото, тобто високоліквідний інструмент збереження вартості, близький за призначенням до грошей або короткострокових інвестицій. Нормативно ж регулятори послідовно відмовляють криптовалюті у статусі грошей: рішення Комітету з тлумачень МСФЗ (IFRIC) від червня 2019 р. прямо констатує, що утримання криптовалюті не є ані грошима, ані фінансовим активом [18]. Тому цей актив, який поводить майже як гроші, обліковується за правилами, написаними для патентів і торгових марок, із заборобою відображати зростання його вартості до моменту продажу.

Ситуацію ускладнило те, що дві провідні системи звітності рушили у протилежних напрямках. У грудні 2023 р. Рада зі стандартів фінансового обліку США (FASB) випустила оновлення ASU 2023-08, яке з 2025 р. зобов'язує оцінювати криптоактиви за справедливою вартістю зі змінами у складі чистого прибутку [20]. МСФЗ натомість зберегли консервативну модель собівартості або переоцінки. Одна й та сама позиція в біткоїні має кардинально різну балансову вартість і по-різному впливає на прибуток – залежно від того, за якими стандартами складено звітність. Страждає водночас саме

порівнянність, заради якої і запроваджувалися стандарти.

Український вимір проблеми заслуговує на окрему увагу. Чинного закону, який регулював би облік та оподаткування віртуальних активів, в Україні досі немає. Закон «Про віртуальні активи» № 2074-IX [19], ухвалений ще у 2022 р., так і не набрав чинності, оскільки його дія поставлена в залежність від змін до Податкового кодексу. Ринок фактично працює в сірій зоні, хоча Державна податкова служба України вже розглядає дохід від продажу криптовалюти як об'єкт оподаткування. Законопроект № 10225-д, ухвалений у першому читанні у вересні 2025 р., має вивести віртуальні активи у правове поле під кваліфікацією різновиду цифрової речі, проте робить це передусім крізь податкову, а не облікову призму [11].

Фінансова звітність змушена відображати актив, у визнанні якого грошима регулятори одностайно відмовляють, не пропонуючи для нього жодної однозначної та несуперечливої категорії; національні системи тим часом обирають для нього несумісні між собою облікові й податкові логіки. Якщо криптовалюта – не гроші, то чим вона є в балансі, і які наслідки для прибутку, податків та управлінських рішень тягне за собою кожна з можливих відповідей?

Аналіз останніх досліджень. Наявні дослідження обліку криптоактивів групуються навколо трьох тематичних осей. Перша, концептуально-класифікаційна, об'єднує праці, що перевіряють криптовалюту на відповідність визначенням наявних облікових категорій. Д. Прохазка [3] системно зіставив конкурентні моделі обліку біткоїна за МСФЗ і дійшов висновку про економічну ненейтральність кожної з них, наголосивши, що модель собівартості суттєво занижує релевантність звітності. Б. Тан і К. Лоу [4] обґрунтували, що з економічного погляду криптовалюта ближча до фінансового активу, ніж до нематеріального, а формальне застосування IAS 38 викривлює сприйняття її природи інвесторами.

Друга вісь, оцінково-вимірювальна, стосується наслідків вибору моделі оцінювання. А. Рам [5] показав, що криптовалюта має ознаки нового класу активів зі специфічним профілем ризику, для якого оцінка за історичною собівартістю є особливо неінформативною. Теоретичну рамку для того, щоб зважити, наскільки різні моделі обліку наближають звітний прибуток до економічної дійсності або віддаляють від неї, дають дослідження якості фінансової звітності П. Дечоу, В. Ге та К. Шренд [8]. Після переходу US GAAP на справедливу вартість це питання набуло особливої гостроти.

Третя вісь, регуляторно-інституційна, охоплює реакцію органів стандартизації та держав. У дискусійному документі EFRAG [6] узагальнено аргументи на користь оцінки криптоактивів за справедливою вартістю та окреслено межі застосовності чинних стандартів в європейському

контексті, а в підсумковому документі 2022 р. ці позиції доведено до прямої пропозиції IASB дозволити оцінку криптоактивів за справедливою вартістю через прибуток [7]. Р. Ауер і С. Клаессенс [9] з позицій Банку міжнародних розрахунків проаналізували вплив регуляторних сигналів на ринки криптоактивів, що допомагає зрозуміти інституційне середовище формування облікових правил. Підґрунтям тут слугують класичні концепції інформаційної асиметрії та агентських відносин, які пояснюють, чому менеджмент і користувачі звітності можуть мати протилежні преференції щодо моделі оцінки волатильного активу.

В українському науковому полі переважають праці прикладного характеру, зосереджені здебільшого на правовому статусі та оподаткуванні віртуальних активів. Власне, облікова проблематика – вибір рахунків, моделі оцінки, формування податкових різниць – опрацьована фрагментарно [12]. Більшість вітчизняних публікацій з'явилася до появи законопроекту № 10225-д, тож запропонована в ньому конструкція цифрової речі та механізм податкових різниць за аналогією із цінними паперами в них не впроваджені.

Спільна вада наявної літератури полягає в тому, що публікації або зосереджуються на одній юрисдикції чи одному стандарті, або розглядають облік і оподаткування ізольовано. Бракує досліджень, які в єдиній аналітичній рамці зіставили б консервативну модель МСФЗ, реформований US GAAP після ASU 2023-08 і податкову логіку, що формується в Україні, а також простежили б наслідки цієї тривимірної розбіжності на матеріалі реальної корпоративної звітності.

Мета статті – на основі порівняльного аналізу нормативних підходів МСФЗ, US GAAP і сформованого податкового режиму України розкрити логіку класифікації та оцінки криптоактивів у фінансовій звітності й виявити практичні наслідки розбіжностей між цими системами для звітності, оподаткування та управлінських рішень підприємств.

Основні результати дослідження. Поза категорією грошей криптовалюта опиняється внаслідок послідовного виключення. Параграф AG3 стандарту IAS 32 трактує грошові кошти як засіб обігу, що слугує основою для вимірювання та визнання всіх операцій у звітності. IFRIC у червні

2019 р. констатував: жодна відома йому криптовалюта не використовується як «medium of exchange» чи одиниця ціноутворення товарів і послуг настільки широко, щоб стати базою виміру всіх операцій [18]. Перший бар'єр, отже, функціональний. Біткоїн можна обміняти на товар, але ним не вимірюють ціни, а тому грошима в розумінні стандарту він не є.

Другий бар'єр – ліквідно-вартісний. За IAS 7 еквівалентами грошових коштів вважаються високоліквідні короткострокові вкладення, що легко конвертуються у відому суму грошей і мають незначний ризик зміни вартості. Класичні криптовалюти, здатні за квартал втратити або додати десятки відсотків вартості, не відповідають жодному із цих двох критеріїв, а тому за чинною редакцією IAS 7 не можуть бути еквівалентами грошових коштів.

Третій бар'єр має договірну природу. Фінансовим активом за параграфом 11 IAS 32 є, зокрема, договірне право на отримання грошових коштів від іншої сторони, тоді як утримання біткоїна не породжує ані контрагента, ані договірного зобов'язання: мережа нічого не винна власникові.

Залишається IAS 21, за яким криптовалюта є немонетарним об'єктом, оскільки не дає права отримати фіксовану кількість одиниць валюти. Самого слова «криптовалюта» стандарт не містить, проте Комітет з тлумачень МСФЗ (IFRIC) поширив цю норму на криптоактиви рішенням від червня 2019 р. «Holdings of Cryptocurrencies». Комітет спирається на параграф 16 IAS 21, за яким суттєвою ознакою немонетарної статті є відсутність права на отримання (або зобов'язання надати) фіксованої чи визначеної кількості одиниць валюти [18]. Звідси й висновок – утримувана криптовалюта відповідає визначенню нематеріального активу в IAS 38, оскільки може бути відокремлена від власника та продана окремо і не дає власникові права на фіксовану кількість валюти.

Виключивши гроші, їхні еквіваленти, фінансові та монетарні активи, IFRIC зупинився на категорії-залишку – криптовалюта відповідає визначенню нематеріального активу в IAS 38 як ідентифікований немонетарний актив без фізичної субстанції [18]. Це класифікація за замовчуванням, а не за змістом, і саме тут закладено джерело подальших викривлень (табл. 1).

Таблиця 1

Криптовалюта у світлі визначень грошових коштів та фінансового активу за МСФЗ

Категорія	Норма МСФЗ	Ключовий критерій	Висновок щодо криптовалюти
Грошові кошти	IAS 32 (AG3), IAS 7	Засіб обігу та одиниця виміру цін у звітності	Критерію не відповідає: базою виміру операцій не є
Еквіваленти грошових коштів	IAS 7	Висока ліквідність за незначного ризику зміни вартості	Критерію не відповідає через волатильність
Фінансовий актив	IAS 32, §11	Договірне право на грошові кошти або інший фінансовий актив	Критерію не відповідає: контрагент за договором відсутній
Монетарний об'єкт	IAS 21	Право на отримання фіксованої кількості одиниць валюти	Критерію не відповідає: об'єкт немонетарний
Нематеріальний актив	IAS 38	Ідентифікований немонетарний актив без фізичної субстанції	Критерію відповідає; звідси класифікація за замовчуванням

Джерело: складено авторами за даними [18].

Наведені в таблиці дані оголюють парадокс – криптовалюту класифіковано за ознакою відсутності, а не наявності властивостей. Така негативна класифікація породжує значну інформаційну асиметрію. Інвестор, який бачить біткоїн у рядку нематеріальних активів за історичною собівартістю, отримує сигнал, який систематично відхиляється від ринкової вартості позиції. Звітність утримувача криптовалюти за моделлю собівартості приховує саме ту інформацію, заради якої актив і придбався, тобто його поточну вартість.

Глибша причина класифікаційного глухого кута криється в самій концептуальній основі фінансової звітності [2], яка балансує між доречністю та правдивим поданням. Модель собівартості жертвує доречністю заради верифікованості: історичну вартість легко перевірити, але вона мало що говорить про поточну економічну позицію. Криптовалюта загострює цей компроміс до краю, адже її ринкова ціна оновлюється щосекунди, тоді як облік зберігає застарілу цифру. Теорія стейкхолдерів нагадує, що різні групи користувачів мають протилежні запити, і в питанні облікової оцінки це видно особливо чітко: кредитори й аудитори тяжіють до обережної собівартості, інвестори та аналітики потребують справедливої вартості. За відсутності спеціального стандарту вибір між цими інтересами фактично перекладено на укладача звітності, звідки й різнобіг облікової практики.

Потрібне одне застереження. Класифікація криптовалюти не є абсолютною і залежить від юрисдикції. Як це може впливати зі сфери застосування рішення IFRIC, коли певна криптовалюта набуває статусу законного платіжного засобу в окремій країні, для суб'єктів цієї юрисдикції вона потенційно кваліфікуватиметься за іншим підходом. Прецедент Сальвадору, який свого часу надав біткоїну статус законного засобу платежу, показує залежність облікової долі активу не лише від його технологічної природи, а й від правового рішення держави. Для України цей шлях закритий: законопроект № 10225-д прямо відмовляє віртуальним активам у статусі засобу платежу [11], тож незалежно від легалізації обігу криптовалюта залишатиметься за МСФЗ нематеріальним активом або запасами.

Прикметно, що у 2025 р. навіть Сальвадор під тиском Міжнародного валютного фонду скасував обов'язковість приймання біткоїна, залишивши його використання добровільним. Грошовий статус криптовалюти виявився крихким: правову кваліфікацію, надану одним політичним рішенням, скасовують іншим. Водночас економічна та облікова природа активу не змінюється, бо висока волатильність, відсутність емітента й договірної права вимоги нікуди не зникають. Для переважної більшості тих, хто подає звітність, у світі базовим сценарієм залишається немонетарна і нефінансова кваліфікація, а грошовий статус є радше юрисдикційним винятком.

Рішення IFRIC встановлює першу розвилку: криптовалюта, яку підприємство тримає для продажу у звичайній діяльності, підпадає під IAS 2; в усіх інших випадках застосовується IAS 38. У межах IAS 38 виникає друга розвилка між моделлю собівартості та моделлю переоцінки. За моделлю собівартості актив обліковують за вартістю придбання за вирахуванням збитків від знецінення; амортизація не нараховується через невизначений строк корисного використання, натомість щороку проводиться тест на знецінення. Модель переоцінки застосовна лише за наявності активного ринку: активи відображають за справедливою вартістю, причому дооцінка потрапляє до іншого сукупного доходу (резерв переоцінки), а уцінка зменшує прибуток після вичерпання раніше накопиченого резерву. Механізм симетричний і у зворотному напрямі – дооцінка визнається в прибутку в межах раніше визнаної в прибутку уцінки, а уцінка йде в ІСД у межах кредитового сальдо резерву переоцінки.

IAS 2 має власну логіку. Звичайний утримувач запасів оцінює їх за меншою з двох величин – собівартістю чи чистою вартістю реалізації, тож падіння ціни зменшує прибуток, а зростання понад собівартість ігнорується до продажу. Виняток передбачено для брокерів-трейдерів, які купують і продають криптовалюту на власний рахунок задля прибутку в близькій перспективі: вони оцінюють запаси за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж і відображають у прибутку як зростання, так і падіння.

Тут потрібне уточнення. Параграф 5 IAS 2 називає брокерами-трейдерами осіб, які купують або продають товари для інших власним коштом, а параграф 3(b) стосується запасів, придбаних переважно задля продажу в найближчому майбутньому та отримання прибутку від коливань цін або маржі. Криптовалюта до біржових товарів формально не належить, проте IFRIC у рішенні від червня 2019 р. допустив, що підприємство може діяти як брокер-трейдер криптовалюти, і тоді застосовує вимоги параграфа 3(b) [18].

Обмеження для таких компаній жорстке – збитки від падіння ринку визнаються негайно, а зростання курсу до моменту фактичного продажу у звітності не з'являється. Оцінка за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж, коли переоцінка проходить через прибуток, доступна лише тим, хто веде активну торгівлю власним коштом.

Складність у тому, що чіткого визначення біржового товару МСФЗ не дають. Обґрунтування того, чому децентралізований цифровий актив на кшталт біткоїна чи Ethereum прирівнюється до біржового товару для цілей цього винятку, залишається предметом професійного судження компанії та аудитора. Зазвичай його будують на наявності активного глобального ринку та волатильності, зіставній із волатильністю традиційної сировини. Чотири режими оцінки, що впливають з обох розвилок, зведені в табл. 2.

Режими оцінки криптоактивів за МСФЗ

Режим	Умова застосування	Подальша оцінка	Відображення змін вартості
IAS 38, собівартість	Утримання як інвестиції або казначейського резерву (за замовчуванням)	Собівартість за вирахуванням знецінення, без амортизації	Уцінка зменшує прибуток, дооцінка не визнається
IAS 38, переоцінка	Наявність активного ринку	Справедлива вартість на дату переоцінки	Дооцінка до ІСД (OCI), уцінка до прибутку
IAS 2, запаси	Утримання для продажу у звичайній діяльності	Менша із двох величин: собівартість або ЧВР	Уцінка зменшує прибуток, дооцінка понад собівартість не визнається
IAS 2, брокер-трейдер	Купівля-продаж власним коштом задля прибутку	Справедлива вартість за вирахуванням витрат на продаж	Як зростання, так і падіння проходять через прибуток

Джерело: складено авторами на основі даних [18].

Головна вада конструкції виявляється у двох найпоширеніших режимах – IAS 38 за собівартістю та звичайному IAS 2. Збитки від падіння ціни негайно б'ють по прибутку, тоді як зростання вартості взагалі не відображається, доки актив не буде проданий. Підприємство, біткоїн якого подорожчав удвічі, покаже його в балансі за первісною ціною; підприємство, біткоїн якого подешевшав, одразу визнає збитки. Виникає системне заниження вартості та консервативне викривлення прибутку, що суперечить самій економіці утримання активу заради приросту капіталу.

Гнучкість вибору режиму обертається втратою порівнянності. За емпіричними даними канадського регулятора, серед публічних утримувачів криптоактивів приблизно 54% застосовують модель переоцінки за IAS 38, а приблизно 27% користуються винятком для брокерів-трейдерів за IAS 2 [15]. Дві компанії з ідентичними позиціями в біткоїні можуть показувати їх у різних рядках звітності та за різними базами оцінки, і без приміток користувач їх не зіставить. Якщо великий азіяський технологічний холдинг застосовує переоцінку, а порівнянний з ним конкурент залишається на моделі собівартості, баланси обох стають непорівнянними, незважаючи на однакову економічну позицію.

Є і гірший наслідок такої свободи – це простір для управління прибутком. В умовах агентського конфлікту менеджмент, винагорода якого прив'язана до фінансового результату, отримує стимул обирати облікову політику, вигідну передусім йому, а не власникам. Прагнення національних систем до інституційного зближення наразі переважається розбіжністю регуляторних філософій FASB та IASB, через що дивергенція лише закріплюється. За очікуваного зростання курсу вигідна модель переоцінки або виняток брокера-трейдера, які дають змогу показати приріст у періоді, коли потрібен сильний результат; за низхідного тренду вигідна модель собівартості, яка відтерміновує визнання нереалізованого збитку до фактичного продажу. Оскільки перехід між моделями й класифікаціями інколи обґрунтовують зміною бізнес-моделі утримання, межа між сумлінним судженням і опортуністичним вибором стає надто тонкою.

Страждає нейтральність подання, одна з фундаментальних якісних характеристик звітності, а вимоги до приміток і аудиторського контролю відповідно зростають: лише розкриття мотивів вибору моделі дає користувачеві шанс відрізнити економічно обґрунтоване рішення від маніпуляції результатами [8].

Візьмімо конкретну ситуацію. Український експортер ІТ-послуг тримає в казначействі еквівалент 2 млн дол. США у стейблкоїнах і біткоїні як подушку ліквідності для транскордонних розрахунків. За МСФЗ ці активи належить класифікувати як нематеріальні за IAS 38, а не разом із грошима, хоча економічно компанія сприймає їх як квазігрошову позицію. За моделлю собівартості зростання курсу біткоїна на 40% у звітності не з'явиться до продажу, тоді як падіння негайно зменшить прибуток. Щоб донести до інвесторів реальну ліквідну позицію, компанії доводиться вдаватися до показників поза межами МСФЗ у звіті керівництва; ця практика поширена серед утримувачів криптовалюти й водночас сигналізує про обмеженість самої облікової моделі [4].

Активи, що генерують дохід, створюють додаткові труднощі для IAS 38. Стейкінг і кредитування криптовалюти приносять винагороду новими токенами, проте стандарт нематеріальних активів не містить чіткого механізму визнання такого приросту: неясно, чи це дохід за IFRS 15, чи збільшення активу, чи окремий внутрішньо згенерований об'єкт. Утримувач, який застейкав Ethereum і отримує винагороду, змушений конструювати облікову політику за аналогією, що також підриває порівнянність. Окремо стоїть питання частоти тестування на знецінення: за різкого падіння ціни підприємство фіксує збитки вже в проміжній звітності, тоді як подальше відновлення ціни в межах моделі собівартості залишається невидимим. У волатильні квартали ця асиметрія проявляється особливо болісно.

13.12.2023 р. FASB випустив оновлення ASU 2023-08, створивши окремий підрозділ ASC 350-60 і вперше в історії US GAAP запровадивши спеціальний режим для криптоактивів [20]. Суть реформи полягає в переході до оцінки за справедливою вартістю згідно

з ASC 820, зі змінами вартості у складі чистого прибутку кожного звітного періоду. Стандарт чинний для років, що починаються після 15.12.2024 р., тобто з 01.01.2025 р.⁵ для компаній з календарним роком, і застосовується модифікованим ретроспективним методом: накопичений ефект коригує вступне сальдо нерозподіленого прибутку.

Сферу дії звужено шістьма критеріями. Актив має відповідати визначенню нематеріального, не надавати власникові забезпеченого права вимоги на базові товари чи активи, бути в розподіленому реєстрі, бути захищеним криптографією, бути фунгібельним і не створюватися самою звітною особою. Критерій фунгібельності виводить зі сфери дії невзаємозамінні токени (NFT); інші критерії виключають стейблкоїни, що є фінансовими інструментами, та «обгорнуті» токени⁶. Стару й нову моделі зіставлено в табл. 3.

Ефект реформи наочно проступає у звітності компанії Strategy (раніше MicroStrategy), найбільшого корпоративного утримувача біткоїна. Переходячи на новий стандарт станом на 1 січня 2025 року, компанія визнала одноразове збільшення вступного сальдо нерозподіленого прибутку на 12,745 млрд дол. США. Ідеться, по суті, про розморожені роки накопиченого знецінення, які старі правила забороняли відновлювати. Уже за другий квартал 2025 р. компанія відобразила нереалізований прибуток від біткоїна приблизно 14 млрд дол. США, що підняло операційний дохід у багатократному розмірі, а за четвертий квартал того ж року, коли ціна відкотилася від максимумів, показала нереалізований збиток на рівні 17,44 млрд дол. США. Деталі наведено у формах 8-K та квартальних релізах компанії [13].

Кейс демонструє оборотний бік справедливої вартості через прибуток. Звіт про фінансові результати відображає економіку позиції чесніше, проте стає заручником ринкових коливань активу, які не стосуються операційної діяльності.

Перехід на визнання переоцінки безпосередньо у фінансовому результаті спершу занепокоїв корпоративний сектор США. Нереалізовані «паперові» прибутки збільшували базу скоригованого чистого прибутку (AFSI), а отже, могли підпасти під корпоративний альтернативний мінімальний податок (CAMT) за ставкою 15%: компанія ризикувала сплатити податок з доходу, якого не отримувала в грошовій формі [14].

Реформа FASB супроводжується посиленнями вимогами до розкриття інформації. За ASC 350-60 підприємство окремо наводить найменування, собівартість, справедливу вартість і кількість одиниць за кожним значущим криптоактивом, а також звіряння залишків з виокремленням надходжень, вибуттів і змін справедливої вартості. Поняття значущості навмисно не формалізовано кількісним порогом, що залишає простір для професійного судження. Обсяг приміток відповідно зростає, а компанії із частими операціями потребують надійної системи обліку лотів і собівартості.

Свої наслідки для першого звітного періоду має і механіка переходу. Модифікований ретроспективний метод вимагає одноразового коригування вступного сальдо нерозподіленого прибутку на різницю між балансовою та справедливою вартістю криптоактивів станом на початок року впровадження. Скажімо, компанія тримала біткоїн собівартістю 100 млн дол. США, знецінений у попередні роки до 60 млн дол. США, а на дату переходу його справедлива вартість становила 140 млн дол. США; коригування вступного сальдо становитиме 80 млн дол. США і пройде безпосередньо через капітал, не зачіпаючи прибутку періоду переходу. Саме цим механізмом пояснюються багатомільярдні розморожування нерозподіленого прибутку у звітності найбільших корпоративних утримувачів біткоїна під час першого застосування стандарту [13].

Окремий пласт проблем відкривається, коли криптоактив стає предметом забезпечення. Візьмімо двокомпонентну бізнес-модель, у якій одна компанія акумулює портфель криптоактивів, а друга залучає під їхню заставу боргове фінансування. За МСФЗ сама по собі застava не призводить до припинення визнання активу: біткоїн залишається на балансі заставодавця за IAS 38, а отримане фінансування відображається як зобов'язання. Проте якщо умови договору передбачають передання контролю над приватними ключами кредиторів, постає питання про фактичне вибуття активу. Колізія між юридичною формою застави та економічною сутністю передання контролю відома в обліку давно, але технологічна специфіка криптоактивів, де контроль ототожнюється з володінням ключем, її загострює.

Для ковенантів і коефіцієнтів покриття наслідки суттєві. Облік застави за моделлю собівартості за умов зростання ринкової вартості забезпечення показує кредиторів занижене покриття; облік за US GAAP зі справедливою вартістю переоцінює покриття щокварталу, роблячи ковенантні розрахунки чутливими до волатильності. Фінтех-компанія, яка надає позики під заставу біткоїна, за МСФЗ-обліку заставодавця та US GAAP-обліку кредитора отримує неузгоджену картину вартості того самого забезпечення. Дивергенція стандартів має тут пряму ціну в перемовинах щодо умов фінансування та маржин-вимог.

⁵ Було дозволено дострокове застосування, і низка компаній (зокрема Tesla) адоптувала стандарт уже у 2024 р.

⁶ Щодо стейблкоїнів та "обгорнутих" токенів (wrapped tokens), то виключення їх не є автоматичним і залежить від юридичної суті цих інструментів. Стейблкоїни виключаються, якщо вони відповідають критеріям фінансових активів або надають утримувачу юридично забезпечені права вимоги на базове забезпечення. Натомість "обгорнуті" токени потребують детального аналізу суті над формою: вони випадають із регулювання лише тоді, коли умови їх випуску чи смарт-контракт надають утримувачу реальне, юридично забезпечене право вимоги на отримання базового криптоактиву.

Моделі обліку криптоактивів за US GAAP до та після ASU 2023-08

Параметр	ASC 350 (до 2025 р.)	ASC 350-60 після ASU 2023-08
Базова модель	Нематеріальний актив з невизначеним строком	Окрема категорія криптоактивів
Подальша оцінка	Собівартість за вирахуванням знецінення	Справедлива вартість за ASC 820
Дооцінка до справедливої вартості	Не допускалася	Визнається в чистому прибутку
Знецінення	У прибутку, без права відновлення	Поглинуто переоцінкою за справедливою вартістю
Симетрія визнання	Лише вниз	В обидва боки, через прибуток
Подання в балансі	У складі інших нематеріальних активів	Окремим рядком
Чинність	Звітні роки до 15.12.2024	Роки, що починаються після 15.12.2024

Джерело: складено авторами на основі даних [20].

Українська модель відображає цю логіку частково. За зразком MiCA віртуальні активи поділено на три категорії [10; 11]: токени, прив'язані до активів; токени електронних грошей; інші віртуальні активи. Проте податковий законопроект оперує цими категоріями радше для потреб оподаткування, ніж обліку, тож облікова кваліфікація кожного типу токена в українській звітності залишиться предметом професійного судження за МСФЗ. Компанія, що приймає оплату в USDT, муситиме визначити, чи є для неї цей стейблкоїн правом

вимоги до емітента (фінансовий актив), чи немонетарним токеном (IAS 38); від відповіді залежатимуть і оцінка, і подання у звітності.

Після 2025 р. дистанція між двома системами стала максимальною за весь час наявності криптоактивів. МСФЗ лишаються на позиціях собівартості або переоцінки через інший сукупний дохід; US GAAP перейшов до справедливої вартості через прибуток. Ключові відмінності узагальнені в табл. 4.

Таблиця 4

Зіставлення підходів МСФЗ та US GAAP (на 2025-2026 рр.)

Критерій	МСФЗ	US GAAP (ASC 350-60)
Спеціальний стандарт	Відсутній; діють рішення IFRIC та IAS 38/IAS 2	ASC 350-60, запроваджений ASU 2023-08
Оцінка за замовчуванням	Собівартість за вирахуванням знецінення	Справедлива вартість
Дооцінка	Тільки через ІСД і тільки за активного ринку	Через чистий прибуток
Симетрія визнання	Асиметрична	Симетрична
Сфера дії	Усі криптовалюти, крім віднесених до запасів	Обмежена критеріями (фунгібельність та інші)
Волатильність прибутку	Низька, економіку позиції приховує	Висока, економіку позиції відображає

Джерело: складено авторами за даними [6; 18; 20].

Таблиця 5

Контури податкової моделі віртуальних активів в Україні за законопроектом № 10225-д

Елемент режиму	Зміст пропонованого регулювання
Правовий статус	Різновид цифрової речі в електронній формі; засобом платежу не є
Момент оподаткування	Вихід у фіат, тобто продаж за гривню чи іноземну валюту
ПДФО (фізичні особи)	18% ПДФО із чистого прибутку (різниця між ціною продажу та придбання) і 5% військового збору
Пільга перехідного періоду	5% ПДФО та 5% військового збору для активів, придбаних до набрання чинності, за умови продажу протягом першого року після набрання чинності цим законом
Податок на прибуток (юридичні особи)	Загальна система; нові податкові різниці за аналогією з операціями із цінними паперами
Податок на додану вартість	Звільнення операцій з випуску, обігу та погашення віртуальних активів
Спрощена система	Не застосовується ні до операцій з ВА, ні до постачальників відповідних послуг
Одноразове добровільне декларування раніше набутих ВА	Легалізація наявних активів зі сплатою 5% ПДФО + 5% військового збору без підтвердження вартості придбання

Джерело: складено авторами за даними [11].

Розбіжність зручно показати на цифрах. Компанія придбала 1 000 одиниць біткоїна за курсом 60 тис. дол. США, тобто балансова вартість придбання становить 60 млн дол. США, а на звітну

дату курс зріс до 90 тис. дол. США, що дає справедливую вартість 90 млн дол. США. За US GAAP після ASU 2023-08 актив відображається за 90 млн дол. США, а в прибутку визнається

нереалізований дохід у розмірі 30 млн дол. США за МСФЗ у моделі собівартості (IAS 38) актив залишиться в балансі за 60 млн дол. США, і 30 млн дол. США приросту до звітності взагалі не потраплять до моменту продажу. У моделі переоцінки МСФЗ, якщо активний ринок наявний, актив теж покажуть за 90 млн дол. США, однак приріст пройде не через прибуток, а через інший сукупний дохід і капітал. Один економічний факт породжує три різні картини: плюс 30 млн дол. США в прибутку, нуль у прибутку та плюс 30 млн дол. США поза прибутком. Саме на цій розбіжності ламається зіставність звітності транснаціональних груп.

Групам, які складають звітність за МСФЗ і водночас мають дочірні структури або лістинг у США, дивергенція нав'язує подвійний облік однієї позиції та потребу пояснювати інвесторам розбіжності у вартості й прибутку. З погляду теорії якості звітності [8] складається парадоксальна ситуація: менш релевантна модель МСФЗ дає стабільніший, але викривлений прибуток; релевантніша модель US GAAP дає правдивіший, але надволатильний результат. Свою ціну для користувача мають обидві системи.

Проступає тут і агентський вимір [8]. Менеджмент, винагорода якого прив'язана до згладженого прибутку, об'єктивно зацікавлений у консервативній моделі собівартості, тоді як акціонери, що несуть ринковий ризик активу, потребують справедливої вартості. Не випадково керівники компаній, які є великими утримувачами біткоїна, публічно вітали реформу FASB. EFRAG у своєму дискусійному документі також схилився до більшої релевантності справедливої вартості [6]. IASB теж недостатньо приділяє уваги темі криптоактивів, фактично залишаючи європейських та інших МСФЗ-звітувачів з консервативною моделлю на тлі реформованого US GAAP⁷. Прагнення національних систем до інституційного зближення наразі переважається розбіжністю регуляторних філософій FASB та IASB, через що дивергенція лише закріплюється.

Україна підходить до проблеми з протилежного боку, від оподаткування, а не від обліку, нинішній стан – правовий вакуум. Закон № 2074-IX не діє, спеціального податкового режиму немає, тому ДПСУ кваліфікує дохід фізичної особи від продажу криптовалюти як іноземний або інший дохід у складі загального річного оподатковуваного доходу [17; 19]. Бізнес працює в сірій зоні. Національний банк тим часом послідовно нагадує, що єдиним законним засобом платежу в Україні залишається гривня і не розглядає можливості віднести криптовалюту до міжнародних резервів.

Системну конструкцію пропонує законопроект № 10225-д, зареєстрований 24.04.2025 р. та ухвалений у першому читанні 03.09.2025 р. На середину 2026 р. він перебуває на доопрацюванні до другого читання [11]. Віртуальний актив визнається різновидом

цифрової речі, що створюється, передається та зберігається в електронному вигляді з використанням технології розподіленого реєстру або іншої подібної технології і прямо не є засобом платежу, тож USDT чи біткоїн не стануть аналогом гривні для розрахунків у магазині. Активи поділено на три категорії (за зразком регламенту ЄС про ринки криптоактивів – MiCA) [10]: токени, прив'язані до активів; токени електронних грошей (стейблкоїни на кшталт USDT); інші віртуальні активи (біткоїн, Ethereum, Solana тощо). Запропонований податковий каркас узагальнено в табл. 5.

Принциповий вибір українського законодавця полягає в оподаткуванні за реалізаційним принципом, тобто лише в момент виходу у фіат, а не за нарахуванням від переоцінки. Ні обмін одного віртуального активу на інший, ні нерезалізована переоцінка оподаткуванню не підлягають. Логіці ASU 2023-08 це прямо протилежне – US GAAP визнає нерезалізований дохід у прибутку щокварталу, українська ж модель чекає фактичного продажу. Перевага очевидна, адже інвестор не сплачує податку з паперового прибутку й уникає українського аналога проблеми САМТ. Недолік не менш очевидний – звітність юридичної особи, особливо за МСФЗ, і податкова база радикально розходяться в часі.

Є в українській моделі й риси, сприятливі для інвесторів. Збитки від операцій з віртуальними активами не згорають, а переносяться на наступні періоди для покриття майбутніми прибутками, що враховує волатильність ринку. Натомість застосування виключно загальної системи та заборона спрощеної системи позбавляють дрібних трейдерів-ФОП пільгового режиму. Інституційним інвесторам, які проводять дью-ділідженс українських компаній із криптоактивами на балансі, доведеться окремо аналізувати дві величини – облікову вартість активу за МСФЗ і потенційне податкове зобов'язання, що виникне на етапі майбутньої реалізації. Різниця між ними формує приховане відстрочене зобов'язання, здатне вплинути на оцінку вартості компанії.

У міжнародному зіставленні Україна обирає поміркований шлях. Низка юрисдикцій, привабливих для криптобізнесу, пропонує суттєво легші режими – окремі країни звільняють довгострокові приватні інвестиції в криптоактиви від оподаткування або не оподатковують приріст капіталу фізичних осіб, інші вибудовують спеціальні ліцензійні режими для постачальників послуг. Українська ставка 18% ПДФО плюс 5% військового збору на чистий прибуток від реалізації виглядає вищою за низку конкурентів, звідки й ризик податкового арбітражу, тобто переведення операцій до дружніших юрисдикцій. Вибір місця тримання та реалізації криптоактивів для бізнесу перетворюється на елемент податкового планування, а не лише на технічне рішення.

Українські підприємства, які складають звітність за МСФЗ і водночас застосовуватимуть майбутній спеціальний податковий режим, зіткнуться з додатковою складністю. Облікова вартість криптоактиву формуватиметься за IAS 38 (собівартість або переоцінка) чи за IAS 2, тобто змінюватиметься від переоцінок і знецінень, тоді як податкова база коригуватиметься податковими різницями й реалізовуватиметься лише в момент виходу у фіат. Розбіжність між балансовою вартістю

⁷ Спеціального стандарту справді немає, активного проекту теж. Щоправда, у листопаді 2025 р. IASB визначив «cryptoassets» однією із чотирьох тем-кандидатів для нових проєктів у міру вивільнення ресурсів до 2028 р.; Fourth Agenda Consultation відкладено до 2027 р.; у червні 2026 р. відбулося спільне освітнє засідання IASB-FASB щодо криптоактивів.

та податковою базою породжує відстрочені податки й потребує ретельного узгодження у примітках.

Звідси практичний висновок – облікову політику для віртуальних активів українському бізнесу варто готувати завчасно, не чекаючи на остаточне ухвалення податкового закону. Доцільно формалізувати критерії класифікації кожного типу токена (право вимоги проти немонетарного активу), обрати й задокументувати модель оцінки за IAS 38 та джерело котирувань справедливої вартості, запровадити процедури звірки блокчейн-адрес і контролю за приватними ключами, а також заздалегідь спроектувати податкові різниці між моментом бухгалтерського визнання та моментом виходу у фіат. Регуляторам належить синхронізувати податкові норми з обліковою методологією та оперативно надати роз'яснення Мініфіну щодо застосування МСФЗ до віртуальних активів, аби не склалася ситуація, коли актив легалізовано фіскально, але методологічно підвишено. Середній IT-бізнес, який почне формувати таку політику вже сьогодні, суттєво знизить ризик донарахувань і аудиторських застережень у момент набрання режимом чинності.

Додатковий вимір ризику пов'язаний із прозорістю та автоматичним обміном інформацією. Операції з віртуальними активами підпадають під фінансовий моніторинг, а на міжнародному рівні розгортається обмін податковими даними про криптоактиви за стандартами ОЕСР. Облікова та податкова дисципліна за криптоопераціями недовзі перевірятиметься не лише локально: розбіжність між задекларованими доходами й даними, отриманими через канали автоматичного обміну, створюватиме податкові ризики та запити контролювальних органів⁸. Коректна первісна класифікація активу й документування його собівартості перетворюються, отже, на комплаєнс-завдання, ціна помилки в якому зростатиме відповідно до того, як Україна інтегруватиметься в глобальну систему обміну інформацією.

Ще один пласт проблем породжують аудит та внутрішній контроль за криптоактивами й методично майже не унормовані в Україні. Підтвердження самого факту наявності та контролю активу вимагає нетипових для класичного аудиту процедур: аудитор має звірити публічні адреси в блокчейні з обліковими записами, упевнитися, що компанія справді володіє приватними ключами, а не лише бачить баланс, та оцінити надійність зберігання ключів – від апаратних гаманців до кастодіальних рахунків на біржах, чия платоспроможність сама по собі є ризиком. Оцінка справедливої вартості потребує документування джерела котирувань і вибору активного ринку, адже ціна того самого токена між майданчиками різниться. За слабкого контролю над ключами або непрозорого ціноутворення аудитор може бути змушений модифікувати висновок чи вказати на суттєву невизначеність. Якщо середній за розміром бізнес тримає криптоактиви на кількох біржах без формалізованої політики кастоді та звірки, ризик спотворення звітності зростає істотно – як через помилку,

так і через шахрайство, а це безпосередньо впливає на достовірність фінансового результату та податкової бази.

Прикладна рекомендація випливає сама собою. Підприємствам варто заздалегідь закріпити в обліковій політиці чіткий критерій розмежування утримання для продажу (IAS 2) та утримання як інвестиції чи казначейського резерву (IAS 38), оскільки саме він визначає і модель оцінки, і характер майбутніх податкових різниць. Без такого критерію виникає ризик довільної перекласифікації, яку аудитор і податковий орган цілком можуть оскаржити. Групам з міжнародним складником доцільно паралельно змоделювати вплив можливого зближення МСФЗ з підходом справедливої вартості, щоб не опинитися перед потребою в ретроспективному перерахунку.

Висновки. Стандартизація обліку криптовалюти стикається з відчутним регуляторним лагом: стрімка економічна практика значно випередила наявну нормативну базу, змушуючи системи звітування реагувати на нові виклики асинхронно та за різними методологічними векторами. Відправний пункт для всіх юрисдикцій є спільним – відмова визнавати криптовалюту грошима чи фінансовим активом. Далі шляхи розходяться настільки, що одна й та сама позиція в біткоїні набуває кардинально різного вигляду у звітності залежно від застосовного режиму.

Проведений аналіз показав, що МСФЗ утримують консервативну модель нематеріального активу або запасів із вбудованою асиметрією визнання, за якої падіння вартості зменшує прибуток, а зростання не відображається до моменту продажу. Гнучкість вибору між моделлю собівартості, переоцінкою та винятком для брокерів-трейдерів руйнує порівнянність звітності навіть у межах одного стандарту. US GAAP після ASU 2023-08 здійснив якісний стрибок до справедливої вартості через прибуток, що наблизило звітність до економічної реальності ціною різкого зростання волатильності фінансового результату та появи нових податкових ризиків, зокрема оподаткування нерезалізованих прибутків.

Ключова знахідка порівняльного виміру полягає в безпрецедентній дивергенції двох провідних систем після 2025 р. Для криптоактивів МСФЗ і US GAAP уперше дають не просто різні цифри, а різну логіку формування прибутку. Україна на цьому тлі обирає третю траєкторію – податкову, а не облікову. Легалізуючи віртуальні активи як різновид цифрової речі, вона оподатковує їх за реалізаційним принципом у момент виходу у фіат, чим уникає проблеми оподаткування паперових прибутків, але створює системний розрив між обліковою оцінкою за МСФЗ і податковою базою.

Кілька питань залишаються нерозв'язаними. Відсутність спеціального стандарту МСФЗ залишає простір для довільної класифікації та підриває порівнянність. Перехід US GAAP на справедливу вартість оголив неузгодженість облікових і податкових правил, що потребує окремого регуляторного врегулювання. Нарешті, український законопроект № 10225-д на середину 2026 р. ще не став законом і може суттєво змінитися в другому читанні, причому питання обліку віртуальних активів у ньому фактично винесено за дужки на користь оподаткування.

Практичні рекомендації різняться залежно від адресата. Утримувачам криптоактивів доцільно

⁸ Перший автоматичний обмін за CARF планується у вересні 2027 р. щодо даних, зібраних з 01.01.2026 р.; на травень 2025 р. зобов'язання взяли 67 юрисдикцій. Проте Україна до CARF не приєдналася і відсутня у списках підписантів CARF MCAA – вона застосовує CRS (з 2023 р.) та правила щодо цифрових платформ.

заздалегідь закріпити в обліковій політиці критерій розмежування IAS 2 та IAS 38, моделювати вплив волатильності на прибуток і ковенанти, готувати розкриття поза межами стандартів для донесення реальної ліквідної позиції. Українському законодавцеві варто синхронізувати майбутній податковий режим з обліковими наслідками за МСФЗ, передбачивши прозорий механізм податкових різниць, а IASB – повернути криптоактиви до порядку денного, аби не поглиблювати розрив із US GAAP. Науковій спільноті лишається зосередитися на емпіричному вимірюванні впливу різних моделей оцінки на рішення інвесторів і на якість звітного прибутку.

Перспективними напрямками подальших досліджень видаються емпіричний аналіз звітності українських компаній, що утримують віртуальні активи, після набрання чинності спеціальним режимом; розроблення методики формування податкових різниць за операціями із криптоактивами в інтеграції з обліком за МСФЗ; порівняльне дослідження обліку нових категорій цифрових активів, тобто стейблкоїнів, токенизованих реальних активів і NFT, які поки що залишаються поза єдиною аналітичною рамкою і в МСФЗ, і в українському регулюванні.

Список використаних джерел

1. *Bitcoin price today, BTC to USD live price, marketcap and chart*. CoinMarketCap. 2026. URL: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin>
2. *Conceptual Framework for Financial Reporting*. International Accounting Standards Board. London: IFRS Foundation, 2018. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework>
3. Procházka D. *Accounting for Bitcoin and Other Cryptocurrencies under IFRS: A Comparison and Assessment of Competing Models*. The International Journal of Digital Accounting Research. 2018. Vol. 18(24). Pp. 161-188. DOI: https://doi.org/10.4192/1577-8517-v18_7
4. Tan B. S., Low K. Y. *Bitcoin – Its Economics for Financial Reporting*. Australian Accounting Review. 2017. Vol. 27(2). Pp. 220-227. DOI: <https://doi.org/10.1111/auar.12167>
5. Ram A. J. *Bitcoin as a new asset class*. Meditari Accountancy Research. 2019. Vol. 27(1). Pp. 147-168. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-11-2017-0241>
6. *Accounting for Crypto-Assets (Liabilities): Holder and Issuer Perspective*: Discussion Paper. Brussels: EFRAG, 2020. URL: [https://www.efrag.org/sites/default/files/2023-11/EFrag%20Discussion%20Paper-Accounting%20for%20Crypto-Assets%20\(Liabilities\)-%20July%202020.pdf](https://www.efrag.org/sites/default/files/2023-11/EFrag%20Discussion%20Paper-Accounting%20for%20Crypto-Assets%20(Liabilities)-%20July%202020.pdf)
7. *EFRAG's Recommendations and Feedback Statement on Accounting for Crypto-Assets (Liabilities)*. EFRAG. 25.04.2022. URL: <https://www.efrag.org/en/news-and-calendar/news/efrag-recommendations-and-feedback-statement-on-accounting-for-cryptoassets-liabilities>
8. Dechow P., Ge W., Schrand C. *Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences*. Journal of Accounting and Economics. 2010. Vol. 50(2-3). Pp. 344-401. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.001>
9. Auer R., Claessens S. *Regulating cryptocurrencies: assessing market reactions*. BIS Quarterly Review. 2018. September. Pp. 51-65. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809f.pdf
10. *Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937* (Official Journal of the European Union L 150, pp. 40–205). European Parliament, Council of the European Union. 2023. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>
11. *Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні*: проект Закону № 10225-д від 24.04.2025 р. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43123>
12. Спільник І., Ярошук О. *Інституалізація криптовалют: регулювання, правовий статус, облік і оподаткування*. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Вип. 2. С. 81-92. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.081>
13. Strategy Inc. (formerly MicroStrategy Inc.). *Financial results for 2025; Form 8-K*. U.S. Securities and Exchange Commission, 2025. URL: <https://www.sec.gov/cgi-bin/browse-edgar?action=getcompany&CIK=0001050446&type=8-K>
14. *Notice 2025-49: Additional Interim Guidance for the Application of the Corporate Alternative Minimum Tax*. Washington, D.C.: Internal Revenue Service, 2025. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-25-49.pdf>
15. *Accounting for Crypto-asset Activities: Crypto-asset Holdings – Payment Tokens*. Toronto: FRAS Canada, 2023. URL: <https://www.frascanada.ca/-/media/frascanada/ifrs/documents/accounting-for-crypto-asset-activities-crypto-asset-holdings-payment-tokens.pdf>
16. *Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36. Зменшення корисності активів*. Фонд МСФЗ. Міністерство фінансів України, 2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2036_ukr_2018.pdf
17. *Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI*. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
18. *Holdings of Cryptocurrencies – Agenda Paper 12. IFRIC Update June 2019*. IFRS Interpretations Committee. London: IFRS Foundation, 2019. URL: <https://www.ifrs.org/news-and-events/updates/ifric/2019/ifric-update-june-2019/#8>
19. *Про віртуальні активи*: Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20>
20. *Accounting Standards Update No. 2023-08. Intangibles – Goodwill and Other – Crypto Assets (Subtopic 350-60): Accounting for and Disclosure of Crypto Assets*. Financial Accounting Standards Board. Norwalk: FASB, 2023. URL: <https://storage.fasb.org/ASU%202023-08.pdf>

References

1. CoinMarketCap. (2026). *Bitcoin price today, BTC to USD live price, marketcap and chart*. <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin>
2. International Accounting Standards Board. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*.

London: IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework>

3. Procházka, D. (2018). *Accounting for Bitcoin and other cryptocurrencies under IFRS: A comparison and assessment of competing models*. The International Journal of Digital Accounting Research, 18(24), 161-188. https://doi.org/10.4192/1577-8517-v18_7

4. Tan, B. S., & Low, K. Y. (2017). *Bitcoin – Its economics for financial reporting*. Australian Accounting Review, 27(2), 220-227. <https://doi.org/10.1111/auar.12167>

5. Ram, A. J. (2019). *Bitcoin as a new asset class*. Meditari Accountancy Research, 27(1), 147-168. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-11-2017-0241>

6. EFRAG. (2020). *Accounting for Crypto-Assets (Liabilities): Holder and Issuer Perspective* (Discussion Paper). Brussels: EFRAG. <https://www.efrag.org/sites/default/files/2023-11/EFrag%20Discussion%20Paper-Accounting%20for%20Crypto-Assets%20%28Liabilities%29-%20July%202020.pdf>

7. EFRAG. (2022, Apr 25). *EFrag's Recommendations and Feedback Statement on Accounting for Crypto-Assets (Liabilities)*. <https://www.efrag.org/en/news-and-calendar/news/efrags-recommendations-and-feedback-statement-on-accounting-for-cryptoassets-liabilities>

8. Dechow, P., Ge, W., & Schrand, C. (2010). *Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences*. Journal of Accounting and Economics, 50(2-3), 344-401. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.001>

9. Auer, R., & Claessens, S. (2018). *Regulating cryptocurrencies: Assessing market reactions*. BIS Quarterly Review, September, 51-65. https://www.bis.org/publ/qrtrpdf/r_qt1809f.pdf

10. European Parliament, & Council of the European Union. (2023). *Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937* (Official Journal of the European Union L 150, pp. 40-205). <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>

11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025, Apr 24). *Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deyakikh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vrehulyuvannya oborotu virtual'nykh aktiviv v Ukraini* [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Other Legislative Acts of Ukraine on the Regulation of the Circulation of Virtual Assets in Ukraine] (Draft Law No 10225-d). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43123> [in Ukrainian].

12. Spilnyk, I., & Yaroshchuk, O. (2020). *Instytualizatsiya kryptovalyuty: rehulyuvannya, pravovyy status, oblik i opodatkovannya* [Cryptocurrency insttutualization: regulation, legal status, accounting and taxation]. *Instytut bukhhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi* [The institute of accounting, control and analysis in the globalization circumstances], 2, 81-92. <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.081> [in Ukrainian].

13. U.S. Securities and Exchange Commission. (2025). *Strategy Inc. (formerly MicroStrategy). Financial results for 2025; Form 8-K*. <https://www.sec.gov/cgi-bin/browse-edgar?action=getcompany&CIK=0001050446&type=8-K>

14. Internal Revenue Service. (2025). *Notice 2025-49: Additional interim guidance for the application of the corporate alternative minimum tax*. Washington, DC: Internal Revenue Service. <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-25-49.pdf>

15. FRAS Canada. (2023). *Accounting for crypto-asset activities: Crypto-asset holdings – Payment tokens*. Toronto. <https://www.frascanada.ca/-/media/frascanada/ifrs/documents/accounting-for-crypto-asset-activities-crypto-asset-holdings-payment-tokens.pdf>

16. Ministry of Finance of Ukraine. (2018). *Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 36 «Zmenshennya korysnosti aktiviv» (IAS 36) [International Accounting Standard 36 «Impairment of Assets»]*. https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2036_ukr_2018.pdf

17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010, Dec 02). *Podatkovyy kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine] (Law of Ukraine No 2755-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].

18. IFRS Interpretations Committee. (2019). *Holdings of Cryptocurrencies – Agenda Paper 12. IFRIC Update June 2019*. London: IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/news-and-events/updates/ifric/2019/ifric-update-june-2019/#8>

19. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, Feb 17). *Pro virtual'ni aktivy* [On Virtual Assets] (Law of Ukraine No 2074-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> [in Ukrainian].

20. Financial Accounting Standards Board. (2023). *Accounting Standards Update No. 2023-08. Intangibles – Goodwill and Other – Crypto Assets (Subtopic 350-60): Accounting for and Disclosure of Crypto Assets*. Norwalk: FASB. <https://storage.fasb.org/ASU%202023-08.pdf>

Надійшло 14.08.2026 р.
Прийнято до друку 25.08.2026 р.
Опубліковано 30.09.2026 р.